

**Oplegnotitie flora en fauna:
Bedrijventerrein 'De Veken' te Opmeer**

Projectnummer: 211x05935
Datum: 24 april 2012
Opgesteld door: P. Maas – Ecoloog ruimtelijke ordening
Locatie: perceel op de hoek van de Middelweg en de
A.C. de Graafweg te Opmeer (NH)

Doel van de oplegnotitie

Bij ruimtelijke planvorming is een toetsing aan de natuurwetgeving verplicht. Voor het bestemmingsplan 'De Veken' heeft de toetsing aan natuurwetgeving en –beleid in 2006 plaatsgevonden. In verband met de ouderdom van de het verkennende natuurwaardenonderzoek uit 2006 ("geldigheidsduur onderzoeksgegevens") en een gewijzigde beleidslijn van de Flora- en faunawet door het Ministerie van LNV ("aangepast beoordelingskader ontheffing Flora- en faunawet"), is beoordeeld in hoeverre de conclusies uit het natuurwaardenonderzoek nog steeds van toepassing zijn.

Geldigheidsduur onderzoeksgegevens

Er bestaat geen algemene regel voor de geldigheidsduur van flora- en faunaonderzoeksgegevens. Dit is voornamelijk afhankelijk van de mate waarin functies en beheermaatregelen in het plangebied gewijzigd zijn en de mate waarin de omgeving gewijzigd is. Als vuistregel wordt daarom een geldigheidsduur van 3 tot 5 jaar aangehouden. Het plangebied is in 2006 voor het laatst onderzocht. Om na te gaan in hoeverre de onderzoeksresultaten nog van toepassing zijn, is een hernieuwd veldbezoek aan de locatie noodzakelijk. In voorliggende oplegnotitie wordt hiervan verslag gedaan.

Aangepast beoordelingskader ontheffing Flora- en faunawet

Naar aanleiding van jurisprudentie heeft het Ministerie van LNV in augustus 2009 een aangepast beoordelingskader opgesteld voor ontheffingen van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Een van de twee belangrijkste punten is dat, in gevallen waarin door het treffen van (verzachtende) maatregelen de functionaliteit van vaste rust- en verblijfplaatsen van beschermde soorten kan worden gegarandeerd, er geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft te worden aangevraagd. Ten tweede is de indicatieve lijst van vogelsoorten waarvan het nest jaarrond beschermd wordt aangepast. Ook in dit kader zal er een nieuwe beoordeling van het onderzoek uit 2006 noodzakelijk zijn. In voorliggende oplegnotitie wordt hiervan verslag gedaan.

Natuurbescherming in Nederland

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet. Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt beleidsmatige gebiedsbescherming plaats door middel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk en op provinciaal niveau in de Structuurvisie en Verordening Ruimte is vastgelegd. Indien er houtopstanden in het buitengebied aanwezig zijn, kan daarnaast de Boswet van toepassing zijn.

Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de Europees beschermde Natura 2000-gebieden en de Beschermde natuurmonumenten. De Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden worden in Nederland gecombineerd als Natura 2000-gebieden aangewezen. Als er naar aanleiding van projecten, plannen en activiteiten mogelijk significante effecten optreden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de beschermde natuur in een Natura 2000-gebied (of Beschermde Natuurmonument) zijn vergunningsplichtig.

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, libellen en vlinders, op enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, mieren, schelp- en schaaldieren) en op een honderdtal vaatplanten. Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (artikel 2 Flora- en faunawet).

Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen moet naast de zorgplicht ook rekening gehouden worden met de juridisch zwaarder beschermde soorten uit 'tabel 2', de bijlage 1 soorten van het besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, de soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn (tezamen tabel 3) en met alle vogels. Van deze laatste groep is een lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en een lijst met vogels waarbij inventarisatie gewenst is. Komen soorten van de hierboven genoemde beschermingsregimes voor dan is de eerste vraag of de voorgenomen activiteit effecten heeft op de beschermde soorten. Treden er effecten op dan dient er gekeken te worden of er passende maatregelen getroffen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen.

Planologische beschermde natuurwaarden

De Ecologische Hoofdstructuur en de provinciale groenstructuur zijn ruimtelijk in de Structuurvisie en Verordening vastgelegd. De EHS is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingszones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingszones tussen de gebieden. Ook de beheergebieden voor agrarisch natuurbeheer behoren tot de EHS. De feitelijke beleidsmatige gebiedsbescherming vindt plaats middels de uitwerking van het provinciaal beleid in de gemeentelijke bestemmingsplannen.

Boswet

Wanneer voor het uitvoeren van de geplande ontwikkeling kap van bomen plaatsvindt buiten de bebouwde kom Boswet, wordt getoetst of een meldings- en herplantingsplicht aan de orde is. De bebouwde kom Boswet betreft een in het bestemmingsplan vastgestelde grens. Binnen deze grens is het kapvergunningstelsel van de betreffende gemeente van toepassing, buiten de genoemde grens geldt de Boswet.

Resultaten natuurwaardenonderzoek 2006

- Uit de Gebiedendocumenten van Natura 2000 blijkt dat het plangebied niet in de buurt van Habitat- of Vogelrichtlijngebieden ligt. Op het plangebied is geen gebiedsbescherming van toepassing.
- Uit de provinciale uitwerking van de Ecologische Hoofdstructuur blijkt dat het plangebied niet binnen de EHS valt. Direct ten oosten van de Gouwe, in het buitengebied van gemeente Opmeer, ligt wel een gebied dat is aangewezen als EHS gebied. Dit EHS gebied ligt minder dan honderd meter van het plangebied verwijderd. Het ruimtelijk plan heeft mogelijk effect op een nabijgelegen EHS gebied. Om verstoring door licht en geluid te voorkomen, is de aanleg van bomenrijen langs de noord- en oostzijde van het te ontwikkelen bedrijventerrein aan te bevelen.
- Vanwege het ontbreken van bomen in het plangebied is de Boswet niet van toepassing.
- Het plangebied is leefgebied voor algemeen voorkomende soorten waarvoor een vrijstelling ex. artikel 75 van de Flora- en faunawet geldt. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht (artikel 2 van de Flora- en faunawet).
- Bij het ruimtelijk plan dient rekening gehouden te worden met beschermde vleermuissoorten.
- Bij het ruimtelijk plan dient rekening gehouden te worden met fazant, graspieper, grutto, kievit, patrijs, scholekster, tureluur, veldleeuwerik, diverse algemeen voorkomende watervogelsoorten en zeldzamere roofvogelsoorten. Nader onderzoek is nodig om uit te zoeken of de soorten graspieper, tureluur en veldleeuwerik in het plangebied voorkomen.
- Er moet rekening gehouden worden met broedende vogels door buiten het broedseizoen (april tot september) te werken en voor aanvang van het broedseizoen de mogelijke broedplaatsen van de verschillende aanwezige vogelsoorten ongeschikt te maken.

Resultaten natuurwaardenonderzoek 2012

In het aanvullende verkennend flora- en faunaonderzoek zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden vanuit de Flora- en faunawet en planologisch beschermde natuurwaarden. Deze werkwijze vloeit voort uit de 'Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen' van het Ministerie van LNV van september 2009. Hierdoor wordt duidelijk of het plan in overeenstemming is met de natuurwetgeving. Daarnaast zijn de onderzoeksresultaten van 2006 meegenomen in de beoordeling van de aanwezige natuurwaarden.

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden is op 24 april 2012 door een ecooloog van BRO¹ een verkennend veldbezoek gebracht aan het plangebied. Mogelijke verblijfplaatsen en sporen van dieren zijn onderzocht. Naast een veldbezoek is er een bronnenonderzoek gedaan. Voor dit bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevens, zoals de provinciale natuurgegevens en algemene verspreidingsatlassen. Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek is vervolgens een inschatting gemaakt van de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op beschermde natuurwaarden.

Ligging en begrenzing van het plangebied

Het plangebied ligt in het buitengebied van gemeente Opmeer, naast de kern Opmeer, ten oosten van de bebouwde kom. Het plangebied omvat een aantal (delen van) percelen die in gebruik zijn als weiland. De zuidelijke plangrens wordt gevormd door het huidige bedrijventerrein De Veken. Aan de westkant grenst het terrein aan de kruising van de Middelweg en de A.C. de Graafweg. Aan de noord- en oostkant liggen weilanden. De Amersfoortcoördinaten van het midden van het plangebied zijn 125,3-524,6².

¹ BRO is lid van het Netwerk Groene Bureaus. Het NGB is de brancheorganisatie voor groene adviesbureaus en heeft als doel kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging. Onze werkzaamheden voeren wij dan ook uit volgens de door het NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010). De medewerkers binnen de discipline ecologie voldoen aan de door het Ministerie van EL&I genoemde voorwaarden voor ter zake deskundigen op het gebied van ecologisch onderzoek.

² De getallen staan voor de x- resp. de y-coördinaat van de locatie.

Plangebied

Overzicht van het plangebied voor de uitbreiding van het bedrijventerrein Veken III te Opmeer.

Stedenbouwkundige visie

Stedenbouwkundige visie op de inrichting van het toekomstige bedrijventerrein, waarin de landschappelijke inpassing van het terrein aan de noord- en oostzijde is ingetekend.

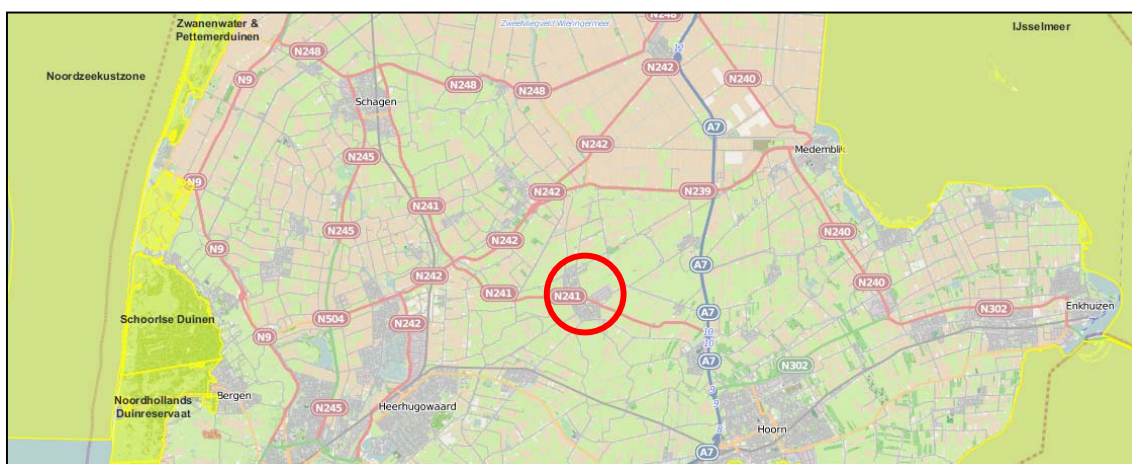
Foto-impressie van het plangebied

Foto-impressie van het terrein met van links naar rechts en van boven naar beneden: 1) de te slopen stolpboerderij waar verscheidene invlieg mogelijkheden voor vleermuizen aanwezig zijn, 2) idem, 3) het achtererf van de stolpboerderij, 4) uitzicht op de N241 en Veken III, 5) open grasweide waarop uitbreiding van de Veken III voorzien is en 6) achterzijde van het uitbreidings-terrein met uitzicht op meest oostelijke deel van het huidige Veken III.

Toetsing aan de Natuurbeschermingswet

Uit de Gebiedendocumenten van Natura 2000 blijkt dat het plangebied niet in de buurt van Habitat- of Vogelrichtlijngebieden ligt. De dichtstbijzijnde wettelijk beschermde natuurgebieden liggen op meer dan 3 kilometer afstand van het projectgebied. In de onderstaande afbeelding is het plangebied ten opzichte van de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden weergegeven.

Ligging van het plangebied in gemeente Opmeer n begrenzing van het plangebied aan voor fietstracé A in de gemeente Horst aan de Maas.

Toetsing aan de Flora- en faunawet

Voor de toetsing aan de Flora- en faunawet is het plangebied voor de beoordeling opgesplitst in twee delen, namelijk 1) het deel waar de stolpwoning op voorzien is (en gesloopt zal worden i.v.m. de slechte staat waarin de boerderij zich bevind) en 2) het gebied waar het bedrijventerrein op uitgebreid zal worden (bestaande uit sloten en grasland).

Toetsing aan de Flora- en faunawet – deel 1 van het plangebied

De boerderij heeft een dak met verscheidene openingen en kieren, de omgeving is eerder al in 2006 als geschikt beoordeeld voor vleermuizen. Het is in dit geval noodzakelijk een aanvullend onderzoek naar vleermuizen uit te voeren. Ook andere woningen in de directe omgeving zijn potentieel geschikt als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen, een onderzoek kan uitsluitsel geven of er vleermuizen in de te slopen woning aanwezig zijn en er in dat geval een mitigatieplan uitgewerkt dient te worden.

Er zijn geen beschermde muurvegetaties, jaarrond beschermde vogelnestplaatsen (zoals van gierzwaluw of huismus), amfibieën, reptielen, vissoorten of beschermde ongewervelde diersoorten in dit deel van het plangebied aanwezig. Derhalve zijn negatieve effecten van de sloop van de stolpboerderij op de huidige staat van standhouding van deze soorten redelijkerwijs uit te sluiten.

Toetsing aan de Flora- en faunawet – deel 2 van het plangebied

Het is zeer waarschijnlijk dat er vleermuizen verblijven in schuren en huizen in de omgeving en dat het plangebied deel uitmaakt van hun foerageergebied. Verder is er langs de zuidgrens van het plangebied een lijnvormige bomenrij van zwarte els aanwezig die vleermuizen mogelijk gebruiken om zich te oriënteren. Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten vallen onder de Habitatrichtlijn en zijn als zodanig wettelijk beschermd volgens het strengste beschermingsniveau.

Het plangebied is daarnaast geschikt als broedgebied voor weidevogels en andere grondbroedende vogels. Op het plangebied zijn de algemeen voorkomende weidevogels Kievit en scholekster waargenomen, daarnaast komen ten noorden van het plangebied een aantal grutto's voor. Het plangebied biedt foerageergelegenheid aan meer algemeen voorkomende struweel- en watervogels, waaronder spreeuwen en meeuwen. Door de aanwezigheid van sloten in en grenzend aan het plangebied kunnen er op en rond het gebied watervogels voorkomen. Soorten als ekster, wilde eend, meerkoet, grauwe gans en knobbelzwaan zijn in de directe omgeving waargenomen.

Er zijn geen streng beschermde vegetaties, jaarrond beschermde vogelnestplaatsen (zoals van gierzwaluw of huismus), amfibieën, reptielen, vissoorten of beschermde ongewervelde diersoorten in dit deel van het plangebied aanwezig. Derhalve zijn negatieve effecten van ruimtelijke ontwikkeling van de uitbreiding van het bedrijventerrein op de huidige staat van standhouding van deze soorten redelijkerwijs uit te sluiten.

Toetsing planologisch beschermde natuurwaarden

Uit de provinciale uitwerking van de Ecologische Hoofdstructuur blijkt dat het plangebied niet binnen de EHS valt. Direct ten oosten van de Gouwe, in het buitengebied van gemeente Opmeer, ligt wel een gebied dat is aangewezen als EHS gebied. Dit EHS gebied ligt minder dan honderd meter van het plangebied verwijderd. In dat gebied zijn vergelijkbare natuurwaarden aanwezig als in het plangebied. Het EHS gebied ligt wel verder van bebouwd gebied af, waardoor er mogelijk ook schuwere en zeldzamere soorten voorkomen dan in het plangebied. Door de realisatie van het ruimtelijk plan treedt daarom mogelijk verstoring op van in het EHS gebied aanwezige beschermde soorten.

Toetsing van de Boswet

Vanwege het ontbreken van bomen in het plangebied is de Boswet niet van toepassing.

Conclusie oplegnotitie en aanbevelingen

Natuurbeschermingswet

Er zijn geen beschermde Natura 2000-gebieden nabij het projectgebied gelegen, redelijkerwijs zijn er vanuit het plan daarom geen negatieve effecten te verwachten op de huidige staat van instandhouding van aangewezen habitattypen en -soorten.

- Mogelijk versturende effecten van de ruimtelijke ontwikkeling zoals versnippering, verandering van de waterhuishouding, verstoring door licht, geluid, trillingen en menselijke activiteit zijn over deze afstand redelijkerwijs uit te sluiten. Vanuit het project hoeft, gezien de afstand van het plangebied tot het dichtstbijzijnde wettelijke beschermde Natura 2000-gebied, geen rekening gehouden te worden met de wettelijke gebiedsbescherming.
- Het plan kan in overeenstemming met de Natuurbeschermingswet worden uitgevoerd, er zijn geen aanvullende onderzoeken of maatregelen noodzakelijk.

Flora- en faunawet

Voor de toetsing aan de Flora- en faunawet is het plangebied voor de beoordeling opgesplitst in twee delen, namelijk 1) het deel waar de stolpwooning op voorzien is (en gesloopt zal worden i.v.m. de slechte staat waarin de boerderij zich bevindt) en 2) het gebied waar het bedrijventerrein op uitgebreid zal worden (bestaande uit sloten en grasland).

- Negatieve effecten van de ruimtelijke ontwikkeling op de huidige staat van standhouding van (streng) beschermde vegetaties, grondgebonden zoogdiersoorten, vogelsoorten waarvan de nestplaats jaarrond beschermd zijn, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelde diersoorten zijn redelijkerwijs uit te sluiten. Op basis van het verkennend veldbezoek kan geconcludeerd worden dat geen aanvullend onderzoek voor deze soorten in dit deel van het plangebied noodzakelijk is.
- De boerderij heeft een dak met verscheidene openingen en kieren, de omgeving is eerder al in 2006 als geschikt beoordeeld voor vleermuizen. Het is mogelijk dat in de te slopen stolpboerderij vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Het is noodzakelijk een aanvullend onderzoek naar vleermuizen uit te voeren.
- Het is daarnaast mogelijk dat vleermuizen het gebied gebruiken om hun voedsel te zoeken (foerageren). Het plangebied omvat echter slechts een klein deel van het totale beschikbare foerageergebied van vleermuizen in de omgeving. Bovendien blijft na realisatie van het ruimtelijk plan een deel van het plangebied beschikbaar als foerageergebied en is er in de omgeving van het plangebied nog voldoende geschikt foerageergebied aanwezig. In dit kader is derhalve geen aanvullend onderzoek nodig.
- In het plangebied is een lijnvormige bomerij van zwarte els aanwezig die vleermuizen mogelijk gebruiken om zich te oriënteren. Doordat er naast die bomerij nieuwe bedrijven worden aangelegd, verdwijnt mogelijk de huidige functionaliteit van dit lijnvormige element. In het ruimtelijk plan wordt echter deze bomerij gespaard en is ook de aanleg van een nieuwe bomerij langs de hele noordzijde van het plangebied opgenomen. Deze neemt de functie van de oude bomerij over. Het ruimtelijk plan zal daarom per saldo geen schade opleveren aan het foerageergebied van de vleermuis-

- populaties in de omgeving. Voor vleermuizen hoeft daarom geen ontheffing te worden aangevraagd ex artikel 75 van de Flora- en faunawet.
- Voor alle soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan aanwezige soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen. De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.
 - Het plangebied is geschikt als broedgebied voor weidevogels en andere grondbroedende vogels. Op het plangebied zijn de algemeen voorkomende weidevogels Kievit en scholekster waargenomen, daarnaast komen ten noorden van het plangebied een aantal grutto's voor. Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze vogelnesten. Het is daarom aan te bevelen om benodigde werkzaamheden uit te voeren in de periode dat de kans op broedende vogels het kleinst is. Dit is het geval in de periode september tot maart. Door de aanlegwerkzaamheden buiten het algemene broedseizoen te laten plaatsvinden worden verboden handelingen ten aanzien van vogels redelijkerwijs voorkomen.
 - Vanuit het flora- en fauna-aspect is, met inachtneming van de bovenstaande beschreven voorwaarden (voor vleermuizen en weidebroedvogels), de voorgenomen ontwikkeling realiseerbaar.

Planologische beschermde waarden

Het plangebied ligt niet binnen de Ecologische Hoofdstructuur van de provincie. Het gebied ten noorden van het plangebied is wel aangewezen als EHS. Door de ontwikkeling zullen de wezenlijke kenmerken van dit gebied niet aangetast worden. Vanuit provinciaal beleid hoeft daarom geen rekening te houden met planologische bescherming van natuurwaarden.

- Om licht- en geluidverstoring zoveel mogelijk te voorkomen, is de aanleg van bomenrijen langs de noord- en oostzijde van het te ontwikkelen bedrijventerrein aan te bevelen.
- Er zijn geen aanvullende voorwaarden aan het plan noodzakelijk vanuit de planologische gebiedsbescherming.

Boswet

Er zijn geen aanvullende maatregelen noodzakelijk omdat er geen bomen voor de ontwikkeling gekapt of gerooid hoeven te worden.

- De Boswet is in dit geval niet van toepassing op de ontwikkeling. Er hoeft geen compensatieopgave uitgewerkt te worden.